

Aanvulling bij het advies betreffende de indicatieve situering van historisch permanente graslanden in de landbouwstreek Polders

Nummer: **INBO.A.2010.169**

Datum: **28 juni 2010**

Auteur(s): **Lieve Vriens en Desiré Paelinckx**

Contact: lieve.vriens@inbo.be

Kenmerk aanvraag: **e-mail op datum van 28 mei 2010**

Geadresseerden: **Nico Verwimp en Jeroen Bot**
Agentschap voor Natuur en Bos
Centrale diensten
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 BRUSSEL
nico.verwimp@lne.vlaanderen.be
jeroen.bot@lne.vlaanderen.be

Cc: **Carl Deschepper**
Agentschap voor Natuur en Bos
Centrale Diensten
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel
carl.deschepper@lne.vlaanderen.be

AANLEIDING

In het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de vergoeding van wildschade of van schade door beschermde soorten¹ wordt onder hoofdstuk V. Wijzigingsbepaling gesteld dat de minister een lijst moet voorstellen van bijzonder waardevolle historisch permanente graslanden, gelegen in het agrarisch gebied met landschappelijke waarde binnen de landbouwstreek de Polders, zoals vastgesteld in het koninklijk besluit van 24 februari 1951 houdende grensbepaling van de landbouwstreken van het Rijk.

VRAAGSTELLING

In het advies met referentie INBO.A.2010.137 leverde het INBO reeds een indicatieve situering van historisch permanente graslanden (HPG) in de landbouwstreek Polders. Zoals het INBO aangaf (zie o.a. § 6 Bruikbaarheid van de Biologische Waarderingskaart) zijn verschillende kaartbladen van de Biologische Waarderingskaart (BWK) geduid met een 'minder dan gemiddelde betrouwbaarheid'. Recente luchtfoto's tonen aan dat een aantal graslanden met een duidelijk slotenpatroon of microreliëf niet op de kaarten vermeld is (minder intensief veldwerk en slechtere kwaliteit van de toen beschikbare luchtfoto's). Het Agentschap voor Natuur en Bos deed bij wijze van steekproef zelf een manuele controle, op basis van recente luchtfoto's, voor het kaartblad 19/4. Uit deze analyse bleek dat ca. 140 ha HPG niet gekarteerd was op de BWK (t.o.v. 460 ha wel op BWK of ca. 25%). Bovendien bleek van deze 460 ha actueel ca. 110 ha akker te zijn. In de conclusie van het advies INBO.A.2010.137 geeft het INBO aan dat een mogelijke volgende stap er in zou kunnen bestaan op basis van de meest recente luchtfoto's de ontbrekende graslanden met duidelijk patroon van laantjes of ander microreliëf op te sporen en deze toe te voegen aan het bestand.

Bijgevolg wordt aan het INBO gevraagd het advies INBO.A.2010.137 aan te vullen met volgende elementen:

- ontbrekende graslanden met duidelijk patroon van laantjes of ander microreliëf op te sporen op de meest recente luchtfoto's en deze toe te voegen aan het bestand met historisch permanente graslanden;
- historisch permanente graslanden die volgens de recente luchtfoto's akker zijn aanduiden in het bestand;
- 'hp' graslanden met daarin sloten, greppels, laantjes, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen, kwelzones en andere kleine landschapselementen, indien niet gelegen in BWK-fauna overdruk gebied, toevoegen aan het bestand.

TOELICHTING

1 Algemeen

De afbakening van het gebied waarbinnen de aanvulling moet gebeuren werd als GIS-laag geleverd door het ANB. Het betreft de Landschappelijk waardevolle Agrarische gebieden, inclusief de bouwvrije agrarische gebieden (zie INBO.A.2010.137).

Om in zover als mogelijk binnen het gegeven tijdsbestek te voldoen aan het gevraagde levert het INBO twee GIS-bestanden.

Het eerste bestand is de aangepaste GIS-layerfile 'HPG-landbouwstreekPolders' (zie INBO.A.2010.137). (Delen van) historisch permanente graslanden die volgens de recente

---

¹ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de vergoeding van wildschade of van schade door beschermde soorten en tot wijziging van hoofdstuk IV van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijke milieu van 03.07.2009 (datum staatsblad 26.08.2009) wordt onder hoofdstuk V.

luchtfoto's gewijzigd zijn (niet-permanent grasland, akker, bebouwing) werden uitgedigitaliseerd.

Het tweede bestand betreft een ontwerp voor een beperkte actualisatie van de BWK, versie 2.2, voor de kaartbladen 19-20. Beperkte steekproeven (INBO en Agentschap voor Natuur en Bos) gaven aan dat vooral deze kaartbladen hiaten wat betreft historisch permanente graslanden vertonen. Wegens tijdsgebrek beperkt het INBO zich tot de actualisatie van deze kaartbladen binnen het afgebakend Landschappelijk waardevol Agrarische gebied in de Polderstreek.

Beide GIS-layerfiles worden ten vroegste in 2011 geïntegreerd in een volgende versie van de Biologische Waarderingskaart.

2 Globale beschrijving van de bestanden

GIS-layerfile 'HPG-landbouwstreekPolders'

De aanpassingen in het bestand in bijlage (HPG-landbouwstreekPolders) zijn beperkt tot het uitdigitaliseren van (delen van) historisch permanente graslanden die volgens de recente luchtfoto's (AGIV 2008, 2009) geen permanent grasland (meer) zijn. Het betreft wijzigingen naar akkers, intensief grasland, bebouwing of bos. Hierbij dient met nadruk vermeld dat enkel deze wijzigingen via luchtfoto-interpretatie te bepalen zijn. Er zijn geen andere inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd in de GIS-layerfile 'HPG-landbouwstreekPolders'. Voor de achtergronden i.v.m. de opmaak van deze oorspronkelijke GIS-layerfile wordt verwezen naar het advies INBO.A.2010.137. Zoals hierin vermeld, is deze laag afgeleid van de geïntegreerde versie van de Biologische Waarderingskaart versie 2, die integraal deel uitmaakt van de Habitatkaart versie 5.2. (Paelinckx *et al.* 2009).

De gebruiker vindt de luchtfoto-interpretaties terug in de kolom Opm_INBO van de attributenvelden. Enkele voorbeelden zijn:

Akker: orthoDec2008, Akker: orthoJan2009
(snel)wegbermen
Deels akker
(mogelijk) gescheurd: ortho met jaartal

Deze vlakken dienen verwijderd te worden uit het bestand om tot een meer actueel bestand van de historisch permanente graslanden te komen. Het INBO heeft deze percelen uitgedigitaliseerd en de luchtfoto-interpretatie vermeld zonder ze al te verwijderen om de controle door het Agentschap van Natuur en Bos te vergemakkelijken.

GIS-layerfile 'actualisatieBWK_INBO.A.2010.169'

Deze screening heeft als doel potentieel historisch permanente graslanden op te sporen die ontbreken in het bestand 'HPG-landbouwstreekPolders' voor de kaartbladen 19 – 20 (zie boven). Voor deze toepassing is enkel gekeken buiten de reeds aangeduide historisch permanente graslanden (deze zijn dus niet opnieuw bekeken).

Dit bestand moet beschouwd worden als een zeer beperkte actualisatie van de Biologische Waarderingskaart versie 2.2. Het bevat een aantal graslanden die wegens het zichtbaar zijn van specifieke patronen op de recente luchtfoto's waarschijnlijk historisch permanent grasland zijn. We benadrukken dat er hierbij geen enkele terreincontrole ter zake gebeurd is.

Op basis van de meest recente luchtfoto's werden binnen de gegeven afbakening (en enkel op stafkaartbladen 19-20) graslanden met een duidelijk patroon van laantjes of ander reliëf opgespoord. Ook permanente graslanden met rietkragen en/of poelen zitten in dit ontwerpbestand. Graslanden zonder deze -op luchtfoto zichtbare- natuurwaarden zijn niet opgenomen in deze beperkte actualisatie.

Het bestand bevat bijvoorbeeld volgende karteringseenheden:

hpr	graslanden met een duidelijke structuur van bulten, depressies, laantjes en/of meerdere grachten of sloten
hpr ^o	graslanden waar structuur aanwezig is, maar het aspect is minder uitgesproken
hpr+hp ¹	Een gedeelte van het perceel (< 50%) heeft geen structuur en/of slotenpatroon.
hp+hpr ¹	Een gedeelte van het perceel (> 50%) heeft geen structuur en/of slotenpatroon.
+kn (of ae)	Er is een poel (of plas) aanwezig in het grasland.
+k(mr)	Er is een duidelijke rietkraag aanwezig, meestal in meerdere perceelsranden of volledig rond het grasland.
+k(mr ^o)	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een duidelijke rietkraag aanwezig, maar deze is beperkt in lengte. • Er is een eerder ijle rietkraag aanwezig, in meerdere perceelsranden of volledig rond het grasland.

(¹) Meestal betreft het één landbouwgebruiksperceel en deze zijn bij voorkeur als één vlak behouden.

Zwak ontwikkelde rietkragen zijn niet met zekerheid te lokaliseren aan de hand van de luchtfoto. Deze zijn dus niet stelselmatig opgespoord. De kartering k(mr^o) is meestal overgenomen van een bestaande kartering. Bijvoorbeeld bij wijziging van hp+k(mr^o) naar hpr+k(mr^o). Of de kartering is overgenomen van grensvlakken van kaartbladen 4-11-12 die meer recent gekarteerd zijn. Hetzelfde geldt ook andere karteringseenheden zoals k(hp*) of boomsoorten die niet via luchtfoto af te leiden zijn.

Bij de luchtfoto-interpretatie werd gebruik gemaakt van zowel de meest recente als ook oude luchtfoto's (zie referenties). Ook de perceelsregistratie van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM 2004) werd geraadpleegd. Wanneer een grasland -met bovenvermelde kenmerken zichtbaar op de meest recente luchtfoto- in de periode 2000 - 2008 of 2009 ooit akker of tijdelijk grasland was, is het niet opgenomen in het geleverde bestand.

CONCLUSIE

Om te voldoen aan de vraag van het Agentschap voor Natuur en Bos levert het INBO twee GIS-bestanden. Een gecombineerd gebruik van deze twee bestanden stelt het Agentschap in staat een lijst voor te stellen van bijzonder waardevolle historisch permanente graslanden, gelegen in het agrarisch gebied met landschappelijke waarde binnen de landbouwstreek de Polders.

Door de uitgedigitaliseerde vlakken (actueel akker, hx, ur, bos) te verwijderen uit het bestand 'HPG-landbouwstreekPolders' bekomt men een meer actueel bestand van de historisch permanente graslanden. Dit dient echter aangevuld te worden met graslanden uit het bestand 'actualisatieBWK_INBO.A.2010.169' die conform de juridische definitie behoren tot historisch permanent grasland. Dit laatste bestand beperkt zich volledig tot de kaartbladen 19-20, wat niet wil zeggen dat er elders geen hiaten in aanduiding van HPG kunnen voorkomen. De interpretatie of deze graslanden al dan niet voldoen aan de juridisch vastgelegde criteria valt niet onder de vraagstelling.

De gebruiker dient in het achterhoofd te houden dat ten allen tijde de reële situatie op terrein geldt voor de toepassing ten behoeve van het beleidsmatig en wettelijk kader. Bovenstaande aanvullingen en aanpassingen leiden tot een indicatieve situering van de historisch permanente graslanden. Het valt echter niet uit te sluiten dat buiten het omzetten van historisch permanent grasland naar akker, intensief grasland, bebouwing of bos ook andere wijzigingen zich voorgedaan hebben. Tevens zijn niet alle aangeduide verschillen het gevolg van reële wijzigingen op terrein. Ze kunnen ook het gevolg zijn van minder gedetailleerd veldwerk en digitalisaties bij de opmaak van de Biologische Waarderingskaart.

REFERENTIES (publicaties, databanken, websites)

Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen, 2006. Orthofoto's middenschalig kleur, provincie West-Vlaanderen. Digitale versie.

Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen, 2008. Orthofoto's middenschalig kleur, provincie Antwerpen. Digitale versie.

Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen, 2009. Orthofoto's, middenschalig, kleur, provincie Oost-Vlaanderen. Digitale versie.

Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen, 2009. Orthofoto's middenschalig kleur, provincie West-Vlaanderen. Digitale versie.

Gis West, 2001. Fotografisch referentiebestand West-Vlaanderen. Provinciebestuur West-Vlaanderen, Brugge. Digitaal bestand

Ondersteunend Centrum GIS VLAANDEREN, 1997. Orthofoto's zwart-wit. Digitale zwart-wit orthofoto's van Vlaanderen en Brussel. Opname 1995. CD-ROM.

Ondersteunend Centrum GIS Vlaanderen, 2000. Rasterversie orthofoto's zwart-wit. Digitale zwart-wit orthofoto's van Vlaanderen en Brussel. NGI. Opname 1997-2000. CD-Rom.

Paelinckx D., De Saeger S., Oosterlynck P., Demolder H., Guelinckx R., Leyssen A., Van Hove M., Weyembergh G., Wils C., Vriens L., T'jollyn F., Van Ormelingen J., Bosch H., Van de Maele J., Erens G., Adams Y., De Knijf G., Berten B., Provoost S., Thomaes A., Vandekerckhove K., Denys L., Packet J., Van Dam G. & Verheirstraeten M. (2009). Habitatkaart, versie 5.2. Indicatieve situering van de Natura 2000 habitats en de regionaal belangrijke biotopen. Integratie en bewerking van de Biologische Waarderingskaart, versie 2. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2009 (Rapport en GIS-bestand INBO.R.2009.4). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel, 92 pp.

Vlaamse Landmaatschappij, 2004. Landbouwgebruikspercelen. Digitaal bestand VLM, Mestbank

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: *Zip-file ARCGIS-bestand* HPG-landbouwstreekPolders

BIJLAGE 2: *Zip-file ARCGIS-bestand* actualisatieBWK_INBO.A.2010.169